

Nr 223.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående medel för uppförande av en nybyggnad för mynt- och justeringsverkets behov m. m.; given Stockholms slott den 15 mars 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Nils Wohlin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 15 mars 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDBIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wohlin, anmäler efter gemensam beredning med chefen för kommunikationsdepartementet fråga om beredande av medel för uppförande av en nybyggnad för mynt- och justeringsverkets behov m. m. samt anför därvid följande:

Å tomten nr 1 i kvarteret Munklägret (förut Bryggaren) å Kungsholmen i Stockholm, vilken tomt begränsas av Hantverkaregatan, Skillinggränd, Norr Mälarstrand och Owengatan, disponerar mynt- och justeringsverket för närvarande följande byggnader på nedan angivet sätt:

*Myntverkets
nuvarande
lokaler.*

Vid Hantverkaregatan.

Owenska huset:

I bottenvåningen, lokal för kontrollavdelning	210	kvadratmeter
» våningen 1 trappa upp, bostad för myntdirektören ...	210	»
» » 2 trappor » , » » förste ingenjör	210	»
» » 3 » » , » » myntdirektör och vikarie	86	»

716 kvadratmeter.

Vid Skillingsgränd.

Flygel till Owenska huset, 1-vånings byggnad:

Bostad för gårdskar.

Guldsmedsverkstad.

*Sopstation.**Garagebyggnad.**Hundstall.**S. k. Västra huset:*

I bottenvåningen, snickarverkstad, smedja, mekanisk verkstad.

» våningen 1 trappa upp, bostäder.

» vindsvåningen, bostäder.

*Byggnad, innehållande skurum.**Vedskjul, rymmande 280 famnar.*

Vid Owengatan.

*Entrébyggnad, innehållande vaktrum.**S. k. Östra huset:*

I bottenvåningen, lokal för justeringsavdelning

» » myntgravör

» våningen 1 trappa upp, kamrerarens bostad

360 kvadratmeter.

Byggnad för tvättstuga, 1 våning.

» » koks och garage, 1 våning.

*Förrådsbyggnad, 1 våning.**Byggnad för transformator.**Stenkolsskjul.*

I tomtens mitt.

Verkstadsbyggnad:

Kontor och expedition

Lokal för medaljtillverkning

» » mynttillverkning

1,195 kvadratmeter.

I ett den 22 februari 1928 mellan kronans fastighetskommission av år 1925, å kronans vägnar, och delegerade för Stockholms stad, å stadens vägnar, träffat avtal angående vissa markbyten i staden mellan broarna och å Kungsholmen ingick bestämmelse, att kronan skulle av det till mynt- och justeringsverket upplåtna området avstå till staden en remsa utefter Hantverkaregatan av i genomsnitt 7 meters bredd, vilket innebar, att det delvis å denna markremsa belägna s. k. Owenska huset skulle rivas eller eventuellt flyttas. Avtalet

biträdades i huvudsak av 1928 års riksdag och har sedermera, efter vissa jämkningar i avseende å tillträdestiderna m. m., godkänts även av staden och av Kungl. Maj:t å kronans vägnar. Enligt därvid träffad överenskommelse skall kronan borttaga det s. k. Owenska huset senast den 1 oktober 1930.

I skrivelse den 19 april 1928 ingick mynt- och justeringsverket till Kungl. Maj:t med anhållan, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om skyndsamt utredning, huru verkets lokalbehov skulle kunna tillgodoses i fall av rivning eller flyttning av Owenska huset. Verket överlämnade därvid en promemoria rörande de lokalutrymmen, som verket ansåg nödiga för sin verksamhet.

Den nybyggnad, som för detta ändamål befunnits erforderlig, avsågs i första hand för kontroll- och justeringsavdelningarna, för vilka mynt- och justeringsverket angivit en golvyta av inemot tre gånger det nuvarande lokalinnehavet såsom önskvärd. Av byggnadsstyrelsen på verkets hemställan gjorda preliminära undersökningar hade visat, att för placering av en nybyggnad för ändamålet å mynt- och justeringsverkets tomt i stort sett tre möjligheter förelägo, nämligen A) vid Norr Mälarstrand, B) vid Hantverkaregatan och C) vid Skillinggränd. Rörande dessa alternativ må nämnas följande:

Alternativ A. Förläggning av nybyggnaden vid Norr Mälarstrand befunns olämplig till följd av de mindre gynnsamma grundförhållandena och då i varje fall denna plats syntes böra reserveras för en framtida, mera representativ byggnad för statsverket.

Alternativ B. Sedan det Owenska huset rivits, skulle i hörnet av Hantverkaregatan och Skillinggränd erhållas en lämplig byggnadsplats med goda grundförhållanden.

Detta förslag upptog en trevåningsbyggnad, i vilken skulle inrymmas i bottenvåningen kontrollverket, i våningen 1 trappa upp justeringsverket och i våningen 2 trappor upp kontor, expedition och bostad för myntdirektören. I källaren skulle anordnas, förutom vissa lokaler för justeringsverket, valv, portvaktsbostad, lunchrum, pannrum, reservrum m. m.

Enligt detta alternativ skulle Västra huset bibehållas med nuvarande disposition. I Östra huset skulle den efter justeringsverkets förflyttning ledigblivna delen av bottenvåningen enligt mynt- och justeringsverkets förslag disponeras för förläggande till verket av en justerarverkstad för vanliga i handeln använda mätnings- och vägningsredskap, och den övra våningen skulle bibehållas såsom bostad för kamreraren. Owenska huset skulle rivas och det nuvarande entrépartiet flyttas in på tomten.

Realiserandet av detta förslag skulle betinga en kostnad av 630,000 kronor.

Enligt *alternativ C* slutligen, varigenom man skulle tillgodose önskemålen att bevara den nuvarande stadsbilden å denna del av Kungsholmen, skulle Owenska huset inflyttas i Hantverkaregatans blivande gatulinje. Botten-

*Myntverkets
framställning
av år 1928.*

våningen skulle disponeras såsom kontor och våningarna i övrigt såsom för närvarande. Utmed Skillinggränd skulle i stället för Västra huset uppföras en tvåvåningslänga, i stil anslutande sig till 1700-talstypen och inrymmande lokaler för kontroll- och justeringsverken. Entrépartiet skulle inflyttas. Kostnadsberäkningen för detta alternativ slutade å 770,000 kronor.

I sin förutnämnda skrivelse upptog mynt- och justeringsverket till behandling lokalfrågan i dess helhet och framlade på anförda skäl ett förslag i ämnet, som i huvudsak anslöt sig till alternativ B. Enligt detta förslag skulle följande ungefärliga utrymmen vara erforderliga för tillgodoseende av verkets behov, nämligen för kontrollavdelningen 532 kvadratmeter, för justeringsavdelningen 542 kvadratmeter, för kontor och expedition 320 kvadratmeter, för gravörsateljén 100 kvadratmeter samt för medalj- och mynttillverkningen 1,195 kvadratmeter eller tillhopa omkring 2,689 kvadratmeter. Härutöver angav mynt- och justeringsverket behov av bostäder för myntdirektören, förste ingenjör och kamrerare. Medalj- och mynttillverkningen skulle kvarbliva i verkstadsbyggnaden, under det att övriga lokalbehov skulle tillgodoses genom nybyggnad.

Byggnadsstyrelsen och besparingsnämnden.

Sedan Stockholms stadsfullmäktige den 17 september 1928 beslutat biträda 1928 års riksdags beslut beträffande förutnämnda avtal, anbefalldes Kungl. Maj:t den 26 i samma månad genom remiss å mynt- och justeringsverkets nysberörda skrivelse byggnadsstyrelsen att gemensamt med 1927 års besparingsnämnd senast den 1 december 1928 inkomma med utlåtande i ärendet och därvid avgiva fullständigt förslag till ordnande av mynt- och justeringsverkets byggnadsfråga. Med en den 26 februari 1929 till finansdepartementet inkommen skrivelse avgåvo byggnadsstyrelsen och besparingsnämnden utlåtande och förslag i ämnet.

I utlåtandet framhålles till en början, att med hänsyn till tomtens stora värde — fastighetens taxeringsvärde uppgår till 1,380,000 kronor — det syntes kunna ifrågasättas, om icke mynt- och justeringsverket borde förflyttas till annan plats. Tomtens disponerande för annat ändamål syntes emellertid böra ses i samband med den blivande användningen av Karolinska institutets bredvidliggande tomt, och då institutet kunde beräknas kvarbliva på sin nuvarande plats ännu 15 å 20 år framåt, syntes lämpligen frågan om mynt- och justeringsverkets förflyttning även böra anstå. Med hänsyn härtill syntes emellertid mynt- och justeringsverkets kvarblivande på den nuvarande tomten få betraktas såsom ett provisorium, varför också eventuell nybyggnad för verkets behov borde planeras så, att denna lätt måtte kunna apteras för andra ändamål och i minsta grad föregripa en framtida, förändrad användning av tomten.

Härefter erinras i utlåtandet, att besparingsnämnden i skrivelse den 15 januari 1929 för Kungl. Maj:t framlagt förslag till vissa ändringar i mynt- och justeringsverkets verksamhet och organisation. Detta förslag innebär bland annat nedläggande av dels smältnings- och valsningsarbete för mynt-

framställningen och dels medaljtillverkningen. Byggnadsstyrelsen och besparingsnämnden hava i sitt förevarande utlåtande omnämnt, att inom styrelsen granskats såväl ett av besparingsnämnden i skrivelsen den 15 januari 1929 framfört uppslag till lösande av verkets lokalfråga som ock ett annat inom byggnadsstyrelsen utarbetat förslag. De sålunda ifrågasatta lösningarna hade emellertid befunnits bliva kostsamma och icke fullt tillfredsställande.

Byggnadsstyrelsen och besparingsnämnden hava därför utarbetat ett nytt förslag till frågans lösning, enligt vilket kontroll- och justeringsavdelningarna förläggas till en fristående nybyggnad. Detta förslag avser uppförandet i hörnet av Hantverkaregatan och Skillinggränd av en tvåvåningsbyggnad med källare, vilken skulle inrymma justeringsavdelningen, 494 kvadratmeter, och kontrollavdelningen, 417 kvadratmeter, samt 78 kvadratmeter reservutrymme i källaren. Byggnaden skulle dessutom innehålla portvaktbostad, två lunchrum, toiletter, kapprum och pannrum. Enligt förslaget skulle de befintliga byggnaderna bibehållas i nuvarande skick med undantag av Owenska huset med flygel samt garagebyggnaden vid Skillinggränd, vilka rivas. I Östra huset bibehålles våningen en trappa upp såsom bostad för myntdirektören eller kamreraren, varemot bottenvåningen, 180 kvadratmeter, skulle bliva disponibel för annat ändamål. Verkstadsbyggnaden skulle tills vidare bibehållas i oförändrat skick och alltså maskinutrustningen för mynt- ämnestillverkningen kunna kvarstå i de nuvarande lokalerna. Jämväl i detta förslag ingår inflyttning av entrépartiet.

Enligt verkställd beräkning skulle detta förslag betinga en kostnad av 412,000 kronor enligt följande fördelning:

Nybyggnad: två våningar och källare	307,000
Rivning av Owenska huset	15,000
Borttagning av grunder för byggnader jämte avplanering m. m.	5,000
Rivning och flyttning av entrépartiet	22,000
Flyttning och komplettering av järnstaketet	12,000
Planeringsarbeten, rörgravar och rännstenar	6,000
Ritningar, kontroll m. m. samt oförutsedda utgifter	45,000

Summa kronor 412,000.

I utlåtandet anföres beträffande detta förslag, att det visserligen ej innebure så stor lokalutvidgning för kontroll- och justeringsavdelningarna, som begärts av mynt- och justeringsverket. Kontrollavdelningens utrymme skulle dock ökas med omkring 100 procent samt justeringsavdelningens med omkring 200 procent, oavsett reservutrymmet i källarvåningen. Dessa utvidgningar syntes få anses tillfredsställande. För kontorslokaler skulle visserligen ej någon lokalutökning erhållas, men behovet därav syntes ej vara oavvisligt. Plats för förvaring av medaljstämpförrådet borde kunna beredas inom det nuvarande Östra huset. Därest framdeles arbetet med mynttill-

verkningen inskränktes och medaljtillverkningen nedlades, erhöles ju ytterligare utrymme för kontor och expedition i verkstadsbyggnaden.

Den sålunda förordade lösningen av lokalfrågan kunde genomföras utan att densamma föregrepe den av besparingsnämnden föreslagna omläggningen beträffande myntverkets drift.

Vid lösandet av denna byggnadsfråga hade hänsyn även ansetts böra tagas till de estetiska och kulturhistoriska synpunkterna, varför byggnadsstyrelsen utarbetat förut omförmälda förslag, alternativ C, som avsåg en förflyttning av det Owenska huset i syfte att bibehålla denna gamla byggnad. Då emellertid byggnaden till följd av sin planbildning icke lämpade sig att utnyttjas enligt det av besparingsnämnden framlagda programmet, har byggnadsstyrelsen förklarat sig vara ense med nämnden, att mynt- och justeringsverkets byggnadsfråga lämpligast löstes medelst en nybyggnad vid Skillinggränd, där en nybyggnad jämväl ur förläggningssynpunkt såsom avslutning mot gränden av den öppna, med stora träd bevuxna platsen mellan verkstadsbyggnaden och Hantverkaregatan vore väl motiverad.

Vad angår bestridandet av kostnaderna för byggnadsförslagets genomförande har i utlåtandet erinrats, att enligt det år 1928 träffade markavtalet mellan kronan och Stockholms stad beräknats en ersättning till kronan av 145,500 kronor för avståendet av markremsan vid Hantverkaregatan samt 183,000 kronor för rivning av Owenska huset m. m. Dessa ersättningar skulle ingå till fonden för anordnande av lokaler för statens ämbetsverk i huvudstaden. Det syntes under sådana förhållanden vara självfallet, att kostnaden för nybyggnaden vid myntverket borde utgå av samma fond. Nämnda ersättningar uppginge visserligen icke till fullt samma belopp som nybyggnadskostnaden jämte övriga förändringar å tomten i samband med rivningen av Owenska huset. Men då ändamålet med nybyggnaden helt fölle inom ramen för sagda fond, syntes även skillnadsbeloppet (412,000 kronor — 328,500 kronor =) 83,500 kronor böra utgå av fonden. De ifrågasvarande arbetena borde vara färdiga till den 1 oktober 1930, då staten skulle till staden avstå tomtområdet längs Hantverkaregatan. Då anslag å riksstaten icke behöfve äskas, syntes riksdagens beslut i ämnet endast behöva innebära ett medgivande att för nybyggnad vid mynt- och justeringsverket jämte därmed sammanhängande arbeten enligt det här ovan senast omhandlade förslaget finge tagas i anspråk ett belopp av förenämnda fond av sammanlagt 412,000 kronor.

Byggnadsstyrelsen och besparingsnämnden hava alltså hemställt, att Kungl. Maj:t ville till innevarande års riksdag avlåta proposition i nämnda syfte.

Mynt- och justeringsverket har i skrivelse den 8 mars 1929 avgivit infortrat utlåtande över det av byggnadsstyrelsen och besparingsnämnden sålunda framlagda förslaget.

I detta utlåtande har mynt- och justeringsverket tagit under övervägande,

huruvida förslaget, av verket betecknat såsom besparingsnämndens förslag, kunde anses vara ur verkets synpunkt lämpligt, och därutinnan anfört i huvudsak följande:

»Beträffande byggnadens allmänna planering är först och främst att anmärka, att kommunikationerna inom byggnaden äro synnerligen illa tillgodosedda. Sålunda är huvudtrappan, såvitt av ritningen kunnat uppmätas, endast cirka 1.60 meter bred. Då densamma dessutom är spiralformad, måste den anses otillräcklig med hänsyn till den stora mängd skrymmande gods, packlådor m. m., som skola transporteras upp till kontrollavdelningen. Insättande av en varuhiss torde för detta ändamål vara nödvändigt. Kommunikationen i såväl kontrollavdelningen som justeringsavdelningen förutsättes skola ske genom arbetsrummen. Verket har för sin del en alltför livlig erfarenhet från sina nuvarande lokaler av det olämpliga uti en sådan anordning för att kunna tillstyrka densamma. Det ligger i öppen dag, att exempelvis sådana arbeten som precisionsjustering eller komparering av likare icke kunna få störas av kommande och gående personer. I båda våningarna torde därför en korridor böra anordnas längs efter huset.

Förbindelsen mellan huvudingången till huset från Skillinggränd samt myntverkets gård och verkets kontor sker genom en korridor utan dagsljus uti källaren längs så gott som hela huset. Verket anser för sin del, att en dylik anordning är oantaglig med hänsyn särskilt därtill att denna kommunikation synnerligen ofta behöver anlitas av guldsmeders och justeringsökandes bud, oftast bortemot ett hundratal om dagen och vid högtiderna avsevärt mera, och vanligen bestående av halvstora pojkar. Vilken oro, som härav skulle vållas hela huset, låter sig lätt tänkas i all synnerhet som även saknas utrymme för portvakt. Buden till kontrollavdelningen skulle först gå 1 trappa upp att avlämna sina varor, därefter 2 trappor ned i källaren och genom korridoren för att betala kontrollavgifterna och sedan åter genom källaren och 2 trappor upp för att avhämta varorna. Därest ingången till huset förlägges mot Skillinggränd, är sålunda en mera direkt förbindelse med gården nödvändig.

Dessutom bör anmärkas, att det är nödvändigt att från gården till det uti källaren placerade provningsrummet för mätapparater anordna en större port, vilken är åtkomlig för lastautomobiler för infrakt av större bensinmätare, större vågar m. m., som skola undersökas vid verket.

Frånräknas de utrymmen, som skulle vara behövlige för anordnandet av drägliga kommunikationer inom verket, bleve de föreslagna lokalerna, vilka redan enligt det oförändrade förslaget, särskilt beträffande kontrollavdelningen, äro avsevärt mindre än de av verket såsom behövlige beräknade, ytterligare betydligt förminskade och redan från början otillräckliga. Ökningen av utrymmet skulle sannolikt ej överstiga 40 procent.»

Till belysande av arbetets tillväxt vid kontrollavdelningen under den tid, densamma haft sina hittillsvarande lokaler, har mynt- och justeringsverket lämnat en tablå över vikten av kontrollstämplade varor av guld, silver och platina ävensom kontrollmedlens belopp under åren 1850, 1890 och 1900 samt 1910—1927. Av denna tablå framginge, att sedan år 1850 vikten av kontrollerade guldarbeten stigit från cirka 100 kilogram till cirka 1,700 kilogram år 1927, under det att vikten av silverarbeten stigit från cirka 4,000 till cirka 19,000 kilogram under samma tid. Sedan år 1900 hade den kontrollerade guldvikten

mer än fördubblats och silvervikten nära tredubblats. Stegringen från år 1915 belöpte sig i runt tal till 65 procent för såväl guld- som silverarbeten. Beträffande antalet kontrollerade arbeten, varav arbetet och därmed personal- och utrymmesbehov framför allt vore beroende, saknades statistiskt material. Efter att hava framhållit, att guld- och silverarbeten numera i genomsnitt gjordes betydligt lättare än fordom, samt att det därför vore tydligt, att arbetet vid verket stegrats i vida högre grad än enbart viktsiffrorna antydde, har mynt- och justeringsverket vidare anfört bland annat följande:

»Då mynt- och justeringsverket beräknat, att de nuvarande lokalutrymмена böra ökas med cirka 150 procent, så anser sig verket icke hava begärt mera, än som med hänsyn till arbetets ökning och rationella bedrivande är nödvändigt, i all synnerhet som denna ökning även innefattar införande av tullbehandling av guld- och silvervaror till verket, något som tidigare ej förekommit, men som från allmänhetens synpunkt är högst önskvärt.

En så ringa ökning av lokalerna, som besparingsnämndens förslag innebär, skulle, även om det gällde ett kortvarigt provisorium, knappast betyda någon nämnvärd förbättring i nuvarande olidliga förhållanden, och om provisoriet skall räcka 15 à 20 år såsom ifrågasättes och som lika väl kan komma att räcka 30 à 40 år, måste det betecknas såsom högeligen oklokt att nu tilltaga lokalerna så knappt. På 15 à 20 år kan arbetet på kontrollavdelningen med säkerhet räknas vara mer än fördubblat.

I fråga om lokalerna för justeringsavdelningen ligga planerna icke fullt så illa till. Dock bör anmärkas, att genom upptagande av korridor, inrättande av hiss m. m. utrymmet skulle så avsevärt förminska, att det bleve nödvändigt att redan nu utnyttja reservutrymmet i källaren. Beträffande tjänsterummen vill emellertid verket anmärka, att dessa genomgående äro alltför smått tilltagna. Sålunda skulle exempelvis 1:e ingenjören, d. v. s. avdelningens föreståndare, erhålla ett rum 4×3.8 meter. Då bemälda ingenjör synnerligen ofta har att mottaga besök från allmänheten och behöver hava ständig tillgång till avdelningens handlingar och en betydande litteratur, måste utrymmet betecknas såsom otillfredsställande. Då samtliga övriga rum inom avdelningen av besparingsnämnden nedprutats i avseende på utrymme långt under vad verket ansett nödigt, finnes uppenbarligen ingen möjlighet företaga några omläggningar utan förstoring av grundplanen.

Beträffande källarvåningens utrymme för uppställning och kontrollering av mätapparater må anmärkas, att utom det att infrakt av apparaterna icke, såsom byggnaden planerats, kan ske, takhöjden är för liten för apparaternas uppställning. Enligt ritningen är denna takhöjd 3 meter men erfordras för större mätare minst 3.75 meter.»

I anslutning härtill har mynt- och justeringsverket yttrat, att verket för sin del icke kunde tillstyrka utförandet av en nybyggnad av så små dimensioner som sålunda ifrågasatts. En betydande utvidgning av grundplanen för åstadkommande av nödiga kommunikationer och beredande av större utrymmen särskilt för kontrollavdelningen vore ofrånkomligt. Härtill komme givetvis, att, om byggnaden planerades endast för det nuvarande behovet, reservutrymmen i större skala måste anordnas, enär eljest efter endast några få år byggnaden bleve för liten.

Beträffande förevarande byggnadsfrågas förhållande till spörsmålet om den framtida dispositionen av myntverkets tomt har verket anfört följande:

»Nu förutsättes visserligen, att myntverkets tomt efter 15 à 20 år skulle i samband med Karolinska institutets tomter eventuellt böra disponeras för andra ändamål. Verket kan för sin del icke finna, att en sådan eventualitet bör få inverka på den nuvarande byggnadens planering. Ett provisorium på 15 à 20 år kan knappast längre kallas ett provisorium, och vilka åsikter som efter en sådan tidsrymd kunna komma att göra sig gällande torde icke kunna förutsägas. Verket vill erinra därom, att frågan om myntverkets förflyttning vid åtminstone ett tidigare tillfälle varit uppe till behandling. Vid den utredning, som år 1925 verkställdes av inom kommunikationsdepartementet särskilt tillkallade sakkunniga I. G. Clason och E. Kinander rörande ordnandet av statens byggnadsverksamhet inom Stockholm yttrades i denna fråga (sid. 85): 'Om man sålunda kan räkna med en framtida förflyttning av Karolinska institutet till annan plats, varigenom kvarteret Glasbruket med därå befintliga byggnader bli användbara för annat ändamål, finnes från mynt- och justeringsverkets sida för närvarande inga skäl, som göra en förflyttning av verkets lokaler till annan plats önskvärd. Det kan snarare tänkas, att till myntverkstomten kan komma att förläggas ytterligare något ämbetsverk eller någon institution. Det ifrågasatta tryckeriet för allt statens värdetryck skulle sålunda kunna dit förläggas i en ny byggnadslänga, som, under förutsättning av Hantverkaregatans utvidgning, kunde uppföras utefter den nya byggnadslinjen mot denna gata, under det att bostäder m. m., som inrymmas i det nuvarande gatuhuset, kunde erhålla lokaler i en ny byggnad utefter Norr Mälarstrand.'

Det anförda visar, huru man endast för några få år sedan efter en omfattande utredning kom till det resultatet, att skäl till myntverkets förflyttning icke förelåg, även om Karolinska institutet flyttades. Verket vill ock erinra därom, att den ur trafiksynpunkt tämligen självklara frågan om Hantverkaregatans breddning genom Owenska husets avlägsnande tagit en tid av cirka 30 år i anspråk för sin lösning.

Att inför så osäkra utsikter, som myntverkstomtens framtida användning för annat ändamål innebär, planera en nybyggnad som ett provisorium vore enligt verkets åsikt ett ödesdigert misstag och innebär ingen besparing, i all synnerhet som det givetvis icke skulle möta större svårigheter att eventuellt aptera en större byggnad för andra ändamål än en mindre.»

Verket har härefter övergått till behandling av frågan om de lokaler, som av verket ansetts böra ingå i den nya byggnaden, men som av besparingsnämnden helt uteslutits. Dessa utgjordes av tjänstebostäder och kontorslokaler samt myntgravörens ateljé.

I fråga om tjänstebostäderna har verket anfört:

»Beträffande tjänstebostäderna förklarar besparingsnämnden uti sin skrivelse av den 15 januari 1929, att man 'enligt nämndens mening vid lokalbehovets bedömande icke behövde räkna med några lokaler för bostad åt myntdirektören, förste ingenjören och kamreraren. Det synes nämligen icke vara erforderligt, att dessa befattningshavare för stärkande av bevakningen finnas boende inom myntverkets fastighet.' I den nu föreliggande remissakten finnes denna fråga endast berörd så till vida, att i det nu föreliggande förslaget bibehållits en tjänstebostad 'för myntdirektören eller kamreraren'.

Då i denna fråga besparingskommittén utan motivering eller utredning endast grundat sitt uttalande på sin personliga uppfattning, torde det vara skäl att här något närmare ingå på densamma.

Så långt tillbaka som myntverkets historia är känd, har det alltid ansetts nödigt, att verkets chef samt vissa tjänstemän där varit boende. Frågan har åtskilliga gånger varit under behandling hos Kungl. Maj:t och i riksdagen. Så uttalade 1874 års löneregleringskommitté, att alla mynt- och kontrollverkets tjänstemän, ävensom vaktmästare, borde vara vid verket boende. Vid 1876 års riksdag bestämdes emellertid, att myntdirektören, kontrolldirektören, myntkamreraren, myntgravören och en vaktmästare skulle erhålla bostad vid verket, och ansågs ur statsverkets synpunkt nödigt att hava dessa tjänstemän för den dagliga tillsynen boende på stället.

1902 års löneregleringskommitté yttrar i samband med mynt- och justeringsverkets nyorganisation, efter att hava citerat ovanstående, 'att det lär vara uppenbart, att ur enahanda synpunkt även vissa befattningshavare vid det nya verket böra vara boende inom den åt detsamma upplåtna fastigheten. De befattningshavande, åt vilka, med bestämd skyldighet att vara boende å stället, bör beredas fri bostad och bränsle, äro enligt kommitténs mening myntdirektören, förste ingenjören och kamreraren ävensom vaktmästaren.' Vid proposition i denna fråga till 1909 års riksdag yttrade departementschefen: 'Någon ändring lär icke böra göras i den hittills tillämpade ordningen att vissa tjänstemän vid mynt- och kontrollverket åtnjutit fri bostad inom den statsverkets fastighet, som disponerats av nämnda verk. Vid löneregleringen år 1876 ansågs ur statsverkets synpunkt behöfligt att sålunda upplåta bostad åt myntdirektören, kontrolldirektören, myntkamreraren, myntgravören och den för båda verken gemensamma vaktmästaren. Dylikt behov synes mig fortfarande förefinnas i fråga om chefen för det nya verket och dennes närmaste män, förste ingenjören och kamreraren, ävensom vaktmästaren. I överensstämmelse med löneregleringskommittén förordar jag därför, att bland avlöningsförmånerna för bemälda befattningshavare må ingå fri bostad och bränsle, dock med skyldighet för dem att vara boende i de upplåtta lägenheterna'. Så blev även riksdagens beslut. Någon annan ändring i dessa förhållanden har sedermera icke ägt rum, än att enligt nuvarande bestämmelser hyra av befattningshavarna erlagges för tjänstestaden.

Uti verkets nu gällande instruktion är föreskrivet, att myntdirektören, en av förste ingenjörerna och kamreraren, åt vilka till bostad anvisats lägenheter inom den statsverkets egendom, som upplåtits åt mynt- och justeringsverket, skola vara skyldiga att där vara boende med undantag av den tid, vederbörande åtnjuter semester eller annan ledighet, ävensom månaderna juni—september, dock att alltid minst två tjänstemän skola vara vid verket boende.

Det framgår sålunda, att det av såväl kommittén som från statsmakternas sida upprepade gånger betonats, att det varit i statsverkets intresse, som de nämnda tjänstestäderna upplåtits, och än mer har detta understrukits därav, att respektive befattningshavare *älagts* att vara vid verket boende.

Då nu besparingsnämnden uttalar, att den icke anser nödvändigt bereda bostäder vid verket åt någon tjänsteman, synes det verket, att motivering härför borde förebragts, angivande vilka förändrade förhållanden, som föranlett nämnden intaga en mot av statsmakterna vid flera tidigare tillfällen tydligt uttalade åsikt stridande uppfattning. Nämnden synes ock, då den låter framskymta 'stärkande av bevakningen' såsom anledning till bostads-

tvånget för tjänstemännen, hava tagit något ytligt på frågan. Det må vara sant, att om det hela gällde endast bevakning, så kunde kanske en eller ett par poliskonstaplar göra ungefärligen samma nytta. Men frågan gäller mera än så. Ut i myntverkets valv förvaras understundom betydande värden. Nycklarna till dessa valv innehavas av myntdirektören och kamreraren, och under förutsättning att dessa icke vore boende vid verket utan kanske i någon av förstäderna, vore det bland annat icke möjligt att vid exempelvis en eventuell eldsvåda kunna rädda något därav, i synnerhet som valven icke kunna betraktas såsom brandfria. Arbetet uti myntverkets verkstäder pågår även andra tider än ordinarie tjänstgöringstid för tjänstemännen. Det synes verket vara ett oproportionerligt stort ansvar att lägga på en verkmästare att under dessa tider hava hela ansvaret för mynttillverkningen. Även ur ren ordningssynpunkt synes det verket olämpligt, att myntverkets stora tomtområde under större delen av dygnet skulle vara utan tillsyn av överordnad tjänsteman, i all synnerhet som flera befattningshavare av lägre grad med sina familjer innehava bostäder vid verket.»

Verket har sålunda för sin del funnit, att de skäl, som föranlett statsmakterna att tidigare föreskriva, att minst tvenne tjänstemän borde vara vid verket samtidigt boende, fortfarande existerade i minst lika hög grad som tillföre, och ville sålunda förorda, att uti den nya byggnaden inrättades tvenne bostäder, en för myntdirektören och en för den förste ingenjör, som skall vara chefens ställföreträdare.

I fråga om verkets kontorslokaler har verket hänvisat till de skäl för beredande av nya lokaler, som funnos intagna uti verkets till Kungl. Maj:t ingivna skrivelse av den 19 april 1928. Om emellertid inskränkningar ur besparingssynpunkt vore nödvändiga, syntes genom i det följande närmare angivna åtgärder avsevärda förbättringar kunna vinnas utan förflyttning av hela expeditionen till nybyggnaden.

Frågan om beredande av lokaler för myntgravörens ateljé hade, yttrar verket vidare, fullständigt förbigåtts. De nuvarande ateljélokalerna syntes emellertid genom myntportens inflyttande i den nya gatulinjen bliva för detta ändamål oanvändbara på grund av att de redan nu dåliga belysningsförhållandena därigenom skulle högst betydligt försämrats. Lokalerna bleve dessutom behövlige i samband med den förutsatta indragningen av Stockholms stads justeringsdistrikt till verket. Även för myntgravörens ateljé borde sålunda lokaler beredas uti den nya byggnaden.

Sin ståndpunkt i förevarande fråga har mynt- och justeringsverket sammanfattat sålunda, att verket under inga omständigheter kunde tillstyrka ett utförande av verkets nybyggnad enligt det av byggnadsstyrelsen och besparingsnämnden uppgjorda förslaget. Av de båda övriga framlagda alternativen syntes alternativ C, innebärande inflyttning av det Owenska huset och byggande av en tvåvåningslänga utefter Skillinggränd, vara såväl estetiskt tilltalande som tillfredsställande för verkets lokalbehov. Alternativ B, innebärande Owenska husets nedrivande och en ny trevåningsbyggnad efter Skillinggränd, syntes emellertid verket ur estetisk synpunkt sannolikt minst

likvärdig med det föregående och ävenledes innebära en acceptabel lösning av byggnadsfrågan.

I anslutning härtill har verket framlagt ett utkast till nybyggnadsfrågans lösning enligt ett modifierat alternativ B och härutinnan yttrat följande:

»Verket vill dock framhålla, att förslaget B icke är i detalj genomarbetat, och anser, att byggnadskostnaderna utan uppoftande av några väsentliga fördelar skulle kunna nedbringas högst avsevärt. Verket har i samråd med byggnadsstyrelsens arkitekt diskuterat de eventuella förändringar i byggnadsplanen, som skulle kunna ifrågasättas i avsikt att nedbringa kostnaderna, och därvid kommit till följande preliminära resultat. Genom inskränkning av byggnadens längd cirka 4 meter skulle vinnas, att någon rivning av nuvarande hus icke skulle behöva ifrågakomma, varjämte ytterligare besparing skulle kunna ernås genom minskning av byggnadens bredd i enlighet med besparingsnämndens förslag. Frågan angående utökning av kontorslokalerna skulle kunna lösas genom att myntdirektörens tjänsterum, laboratorium och ett mindre sammanträdesrum inrymdes i bottenvåningen, under det att kassan och kamrerarens tjänsterum kvarläge i mynthuset. Genom denna anordning skulle behövt ökat utrymme för expeditionen erhållas i det gamla huset. Utrymmet för justeringsavdelningen komme genom inflyttning av myntdirektörens rum i nybyggnaden att minskas, men denna minskning kan kompenseras dels genom nedflyttning av rummen för komparering av längd och massa i källaren, där lämplig lokal, särskilt i avseende å skakfrihet, torde kunna beredas billigare än enligt besparingsnämndens förslag, samt dels genom nedflyttning av expeditionen för justeringssgodts till källarvåningen. Kontrollavdelningens utrymme komme att gentemot besparingsnämndens förslag ökas, dels genom utökning av huset med 4 meter och dels genom nedflyttning av expeditionen till källarvåningen, där sålunda gemensam expedition skulle kunna anordnas för kontroll- och justeringsavdelningarna. En avsevärd fördel med gemensam expedition i källarvåningen med genomgång från Skillinggränd till myntverkets gård skulle, förutom inbesparing i utrymme, vara, att allmänheten direkt från Skillinggränd skulle kunna inlämna sitt gods på expeditionen samt vid avhämtning direkt kunna inkomma på gården och till kassan i mynthuset samt, sedan räkningarna betalats, kunna hämta godset utan att behöva passera några av verkets korridorer. Å övre våningen skulle tillräckligt utrymme finnas för bostäder åt myntdirektör och förste ingenjör samt för myntgravörens ateljé. I fråga om exteriören torde dessutom ett dylikt förslag med huvudingång mitt på huset emot trädgården vara avsevärt mera tilltalande än besparingsnämndens förslag. Vad beträffar kostnaderna för en dylik byggnad, så har vid en preliminär beräkning visat sig, att en besparing av i runt tal 120,000 kronor torde kunna vinnas gentemot byggnadsstyrelsens B-förslag, varför kostnaderna torde komma att uppgå till cirka 510,000 kronor. Skillnaden i kostnad gentemot besparingsnämndens förslag skulle sålunda röra sig om cirka 98,000 kronor.

De fördelar, som skulle svara emot dessa ökade byggnadskostnader, äro följande:

- 1) Verket erhåller lokaler av i stort sett tillfredsställande storlek.
- 2) För kommunikation mellan de olika avdelningarna och inom dessa kan sörjas på ett tillfredsställande sätt.
- 3) Kontorslokalerna uti Mynthuset kunna erhålla en behövt utvidgning, och myntdirektören får tillgång till ett för honom åliggande proberingar

behövt laboratorium, varjämte ett välbehövt mindre sammanträdesrum kan anordnas.

4) Myntgravören erhåller en tidsenlig ateljé i stället för den genom myntportens inflyttande oanvändbara nuvarande ateljén.

5) I verkets instruktion föreskrivna bostäder för myntdirektören, förste ingenjören och kamreraren erhållas, och någon ändring av instruktionen blir sålunda ej behövt.

6) Byggnadsfrågan torde ur estetisk synpunkt kunna erhålla en avsevärt mera tilltalande lösning.

Härtill kommer, att denna merkostnad å i runt tal 100,000 kronor kommer att förräntas genom för tjänstebostäderna inflyttande hyror, varför staten vinner de fördelar, som tjänstemännens boende inom verket obestriddligen innebär ur säkerhets- och ordningssynpunkt, endast genom ett kapitalutlägg, som fullt förräntas. Staten undgår dessutom frågan om de kompensationer, som, om bostäderna skulle indragas, rimligtvis måste lämnas den eller de tjänstemän, som sökt och erhållit sina befattningar under den förutsättning att tjänstebostad är upplåten.»

Med anledning av de anmärkningar, som mynt- och justeringsverket sålunda framställt mot det av byggnadsstyrelsen gemensamt med besparingsnämnden framlagda förslaget, har på min anmodan chefen för byggnadsstyrelsens utredningsbyrå efter samråd med byggnadsstyrelsens chef avgivit en promemoria i ämnet, innefattande vissa jämkningar i styrelsens och nämndens förslag. Denna promemoria innehåller i huvudsak följande:

*Chefen för
byggnads-
styrelsens ut-
redningsbyrå.*

De framförda anmärkningarna mot kommunikationslederna inom byggnaden böra vid ett vidare utarbetande av förslaget till väsentliga delar kunna bortelimineras. Därvid torde emellertid den önskade korridorförbindelsen mellan rummen icke behöva utföras i den utsträckning, som framgår av mynt- och justeringsverkets skrivelse, utan medelst en lämpligare placering av huvudtrappan torde det med korridoren avsedda önskemålet kunna genomföras utan allt för långa korridorförbindelser, då en del lokaler nog kunna bibehållas som genomgångsrum.

Det framförda förslaget att sammanslå expeditionerna för kontroll- och justeringsavdelningarna till en gemensam expedition, förlagd till källaren, har funnits praktiskt från organisationssynpunkt, varjämte det lediggör utrymme i bottenvåningen och våningen 1 trappa upp samt utnyttjar ett reservrum i källaren. Däremot kan förslaget att förlägga myntdirektörens tjänsterum, laboratorium och ett mindre sammanträdesrum till denna byggnad icke förordas. Vid den omorganisation av mynttillverkningen, som föreslagits av besparingsnämnden, skulle nämligen stora utrymmen i mynthuset bliva lediga, varför en ifrågasatt utökning av kontorslokalerna bör anstå, till dess klarhet erhållits i denna fråga, då, därest omorganisationen genomföres, de lediga lokalerna med fördel böra kunna användas för denna utvidgning.

Mynt- och justeringsverkets förslag till utökning i plan av den föreslagna byggnaden kan ej heller tillstyrkas. Genom den förflyttning av expeditionerna för kontroll- och justeringsavdelningarna till källaren, som av verket

föreslagits, ökas utrymmet å respektive avdelningar, vilket utrymme emellertid kan anses kompenseras av den yta, som åtgår för genomförandet av korridorförbindelse i viss utsträckning, rymligare huvudtrappa och hiss, varför de utrymmen, byggnadsstyrelsen tidigare angivit, även efter genomförandet av förbättrade kommunikationsleder inom byggnaden synas kunna i det närmaste innehållas, varvid emellertid reservlokaler i källaren helt utnyttjas. Däremot tillstyrkes, att en del av källarens lokaler ökas i höjd med 75 centimeter till 3.75 meter, ävenså att efter den föreslagna förändringen av expeditionerna förläggas en hiss intill expeditionslokalen i källaren, varigenom i tidigare förslaget upptagna reservtrappa torde kunna utgå. Angående mynt- och justeringsverkets påpekande av bristen på tillräckliga reservlokaler framhålles, att det intilliggande Västra huset torde kunna bereda dylika.

Vad beträffar den föreslagna påbyggnaden, till vilken skulle förläggas bostäder, framhålles, att det av byggnadsstyrelsen och besparingsnämnden föreslagna tvåvåningshuset planerats för påbyggnad för något annat statligt ändamål. Skulle man nu hit förlägga bostäder, förhindrar man detta, då inredningen för bostadsändamål är så pass dyrbar, att man ogärna ville tänka sig, att denna framdeles skulle borttagas. Några skäl, som tala för att från estetisk synpunkt på denna plats föredraga ett trevåningshus framför en byggnad uppförd i två våningar, synas ej föreligga.

Det av mynt- och justeringsverket framförda ändringsförslaget har inom byggnadsstyrelsen kostnadsberäknats, varvid befunnits, att de till 510,000 kronor angivna kostnaderna böra ökas till 530,000 kronor. Byggnadsstyrelsens och besparingsnämndens förslag torde efter de här ovan föreslagna förändringarna komma att betinga i utförande 425,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, har förevarande byggnadsfråga uppkommit med anledning därav, att efter 1928 års avtal mellan kronan och Stockholms stad rörande vissa markbyten i staden mellan broarna och å Kungsholmen ett för Hantverkaregatans breddning avsett område skall avstås till staden, varigenom det delvis därå uppförda s. k. Owenska huset, som disponeras av myntverket, måste rivas eller flyttas. Då enligt den med staden träffade överenskommelsen området ifråga skall vara avröjt senast den 1 oktober 1930, är det nödvändigt att redan för innevarande års riksdag framlägga förslag till lösande av frågan om ersättning för de lokaler, varom myntverket sålunda går miste.

Enligt byggnadsstyrelsens och besparingsnämndens gemensamma utlåtande är det möjligt, att mynt- och justeringsverket icke kommer att för en längre framtid kvarbliva på sin nuvarande plats. I samband med en blivande ändrad disposition av det närbelägna Karolinska institutets tomt bör nämligen spörsmålet om användningen av myntverkets tomt upptagas till förnyat övervägande. Med hänsyn härtill bör man vid den nu föreliggande byggnadsfrågans ordnande hava i sikte, att fråga möjligen är allenast om ett provisorium. På grund

härav böra eventuella nybyggnader planeras på sådant sätt, att deras disposition för andra statliga ändamål i framtiden icke försväras.

I bottenvåningen av det Owenska huset är nu belägen lokal för kontrollavdelningen, och i våningarna en—tre trappor upp finnas bostäder för myntdirektören och förste ingenjören ävensom reservbostad för en högre tjänsteman vid verket under tjänstgöring såsom vikarie för myntdirektören. Enligt byggnadsstyrelsens och besparingsnämndens förslag skulle i hörnet av Hantverkaregatan och Skillinggränd uppföras en tvåvåningsbyggnad med källare. I denna byggnad skulle i första hand plats ställas till förfogande för kontrollavdelningen. Men dessutom skulle dit överflyttas justeringsavdelningen, som för närvarande jämte myntgravörens ateljé är inrymd i bottenvåningen av Östra huset. I sistnämnda våning, som därigenom till större delen skulle frigöras för annat ändamål, är avsett att bereda lokal för en justerarverkstad. På detta sätt skulle kontroll- och justeringsavdelningarna erhålla en golvyta, som är omkring 100, respektive 200 procent större än av nämnda avdelningar nu disponerade utrymmen. De nuvarande boställsvåningarna i det Owenska huset skulle enligt byggnadsstyrelsens och besparingsnämndens förslag icke få någon motsvarighet i nybyggnaden. Ifrågasvarande boställsvåningar hava nämligen ansetts kunna undvaras, då den boställsvåning för en högre tjänsteman en trappa upp i Östra huset, som alltjämt skulle stå till förfogande, ansetts vara tillfyllest. Vad slutligen angår den inne på gården belägna verkstadsbyggnaden, skulle enligt förslaget denna byggnad — däri, förutom kontors- och expeditiionslokaler, äro inrymda lokaler för tillverkningen av mynt och medaljer — tills vidare bibehållas i oförändrat skick. Det så kallade entrépartiet i hörnet av Hantverkaregatan och Owengatan skulle flyttas in på tomten till Hantverkaregatans nya gatulinje.

I anledning av de erinringar, som myntverket framställt mot byggnadsstyrelsens och besparingsnämndens förslag, har detsamma underkastats en ytterligare granskning, varvid påvisats möjlighet till vissa jämkningar i förslaget. För dessa har redogörelse lämnats i oförmälda promemoria av chefen för byggnadsstyrelsens utredningsbyrå.

Det förslag, vars huvudlinjer sålunda uppdragits och som slutar å en total kostnadssumma av 425,000 kronor, kan jag giva min anslutning. Genom dess förverkligande skulle ej blott ett väsentligt ökat utrymme beredas den nu i Owenska huset inrymda kontrollavdelningen, utan därjämte skulle justeringsavdelningen erhålla nya, också avsevärt större lokaler, vartill kommer att plats frigöres för den av myntverket såsom önskvärd ansedda justerarverkstaden.

Myntverket har för sin del ifrågasatt en utökning av den föreslagna nybyggnaden, varigenom densamma skulle förses med en tredje våning, huvudsakligen avsedd till tvenne boställsvåningar. I likhet med byggnadsstyrelsen och besparingsnämnden kan jag emellertid ej finna annat än att *en* boställsvåning på myntverkets område — den i Östra huset be-

lägna — bör vara tillräcklig med hänsyn till önskvärdheten att hava tjänsteman i högre löneställning boende inom området, allra helst som därinom dessutom finnas bostäder anordnade jämväl för ett flertal anställningshavare i lägre löneställning. Det är att märka, att den för en förste ingenjör avsedda tjänstebostaden under senare år ej varit använd för sådant ändamål. Då den ifrågasatta utbyggnaden skulle stegra byggnadskostnaden med omkring 100,000 kronor, kan jag icke biträda detta myntverkets förslag. Härtill kommer, att — på sätt framhålles i promemorian från chefen för byggnadsstyrelsens utredningsbyrå — en dylik påbyggnad skulle försvåra byggnadens användning för något annat statligt ändamål, därest myntverket framdeles komme att bortflyttas från ifrågavarande område. Enligt vad som framgår av nämnda promemoria torde några skäl ej föreligga, som tala för att från estetisk synpunkt på denna plats föredraga ett trevåningshus framför en byggnad uppförd i två våningar. Vad angår den återstående boställsvåningen i Östra huset, anser jag mig böra förorda, att densamma upplåtes åt verkets chef, vars kvarboende inom verkets område alltjämt är önskvärt. I samband härmed vill jag framhålla, att befattningshavare, åt vilken tjänstebostad hittills varit upplåten, icke kan anses hava någon rätt till ersättning på den grund att sådan bostad icke vidare anvisas åt honom.

I detta sammanhang ber jag få erinra om att 1927 års besparingsnämnd i ett den 15 januari 1929 dagteeknat utlåtande avgivit förslag rörande åtskilliga förändringar i avseende å myntverkets drift, vilket förslag emellertid är i behov av ytterligare utredning. Enligt vad av byggnadsstyrelsens och besparingsnämndens utlåtande i byggnadsfrågan framgår, står denna senare fråga icke i beroende av det förenämnda förslaget till omorganisation av driften.

Lika med byggnadsstyrelsen och besparingsnämnden anser jag det icke nödvändigt, att för beredande av medel till byggnadskostnadernas bestridande anslag äskas å riksstaten, utan torde kostnaderna kunna utgå av fonden för anordnande av lokaler för statens ämbetsverk i huvudstaden.

Nämnda fond har för närvarande en behållning av omkring 572,000 kronor. Denna behållning kommer visserligen att minskas med 400,000 kronor vid bifall till Kungl. Maj:ts för årets riksdag framlagda proposition angående medel för påbörjande av nybyggnad för Kungl. Maj:ts kansli. Å andra sidan kommer emellertid fonden att tillföras avsevärda belopp till följd av det nästlidet år träffade avtalet rörande vissa markbyten mellan kronan och Stockholms stad. Jämlikt detta avtal skall staden till kronan kontant gälda ett belopp om sammanlagt 6,862,000 kronor. Vad beträffar dispositionen av dessa medel, vilka av staden skola erläggas successivt i olika poster, yttrade dåvarande chefen för kommunikationsdepartementet vid anmälan av frågan! om proposition nr 247 till 1928 års riksdag, att medlen borde användas i första hand till återbetalning av ett anslag av tillfälliga lånemedel å 4,000,000 kronor, som för vissa försvarskostnader anvisats på

tilläggsstat för år 1918, samt därefter till täckande av vissa förskott å sammanlagt 1,217,839 kronor 51 öre och vidare till bestridande av den gatumarkensättning å 27,000 kronor, som kronan enligt avtalet skulle utgiva till staden för breddning av Myntgatan utmed kvarteret Vulcanus. Återstående belopp, 1,617,160 kronor 49 öre, syntes lämpligen böra i sinom tid tillföras statsverkets fond för anordnande av lokaler för statens ämbetsverk i huvudstaden för att på sådant sätt komma till användning för de byggnadsföretag, som på grund av ifrågavarande avtal bleve erforderliga.

Beredandet av nya lokaler för mynt- och justeringsverket i stället för de av verket i det Owenska huset disponerade är den byggnadsfråga, som på grund av markavtalet först måste upptagas. Vid sådant förhållande synes, därest riksdagen icke häremot uttalar någon erinran, redan av det ersättningsbelopp, som den 1 oktober 1929 inflyter, 509,000 kronor, en summa motsvarande i avtalet beräknat bytesvärde å Owenska huset m. m., 328,500 kronor, böra överföras till nämnda fond för att kunna tagas i anspråk för myntverkets nybyggnad. Sistnämnda belopp täcker visserligen icke hela den ifrågasatta kostnaden för nybyggnaden, 425,000 kronor, men med hänsyn till nybyggnadens ändamål bör även skillnadsbeloppet kunna tagas ur fonden.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av fonden för anordnande av lokaler för statens ämbetsverk i huvudstaden må användas ett belopp av 425,000 kronor för uppförande av en nybyggnad för mynt- och justeringsverkets behov m. m. i huvudsaklig överensstämmelse med det av mig här ovan förordade förslaget.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Elis Lindahl.